

1.1. Temeljni pojmovi politike

1. T
Objašnjenje:
Politeikos. To je grčka riječ, a prevodi se kao „državni, javni”. Označavala je bavljenje državnim poslovima za opće dobro.
2. N
Objašnjenje:
Nositelji politike jesu društvene skupine koje izborom metoda i svjesnom djelatnošću ostvaruju određeni cilj političkog djelovanja.
3. A.
Objašnjenje:
Zato što se politika bavi višim čovjekovim interesima, odnosno organizacijom života u zajednici.
4. C.
Objašnjenje:
Riječ „politika” potječe od grčke riječi *polis*, koja znači grad-država, a Platon i Aristotel artikulirali su pojam politike u smislu etičkog bavljenja državnim poslovima te su pod njom razumijevali djelovanje u zajednici radi njezina dobra.
Aristotel je najvažniji filozof grčke antike, rođen 384./383. pr. Krista u Stagiri, a umro je 322./321. pr. Krista u Halkisu. Najpoznatija su njegova djela *Nikomahova etika* i *Organum*.
Platon je grčki filozof koji je zajedno s Aristotelom utemeljio zapadnjačku metafiziku. Rođen je 428./427. pr. Krista u Ateni, a umro je 348./347. pr. Krista. Najpoznatije njegovo djelo jest *Država*.
5. Posebnoj politici
Objašnjenje:
S obzirom na stupanj i širinu organiziranosti, razlikujemo opću i posebnu politiku. Opća politika obuhvaća lokalnu, državnu i međunarodnu politiku, dok se posebna politika bavi pitanjima na razini kulturne, zdravstvene, obrazovne i gospodarske politike.
6. Politika
Objašnjenje:
Politika je u suvremenoj stručnoj i znanstvenoj literaturi višeznačni pojam koji se najčešće tumači kao djelatnost upravljanja državom.
7. Niccolò Machiavelli
Objašnjenje:
Niccolò Machiavelli bio je talijanski teoretičar države. Rođen je 1469. u Firenci, a umro 1527., također u Firenci. Razvio je teoriju o državi koja pri svome stvaranju i održanju predviđa uporabu moći mimo prava i morala. Najpoznatije djelo, koje je napisao 1512., zove se *Vladar*.
8. To su društvene skupine koje izborom metoda i svjesnom djelatnošću ostvaruju određeni cilj političkog djelovanja.
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 2. zadatak.
9. N
Objašnjenje:
U slučaju da neka skupina nastoji postići opće priznanje svojih interesa i zahtjeva, njezinu djelatnost nazivamo političkom.
10. T
Objašnjenje:
Politički se može djelovati: političkim govorom, napisom političkog sadržaja i političkim utakmicama (prosvjedom, političkom kampanjom).
11. T
Objašnjenje:
Politička se utakmica ne može svesti na borbu političkih stranaka, nego je treba razumijevati i kao izraz čovjekove slobode da se odlučuje za neke vrijednosti i sudjeluje u njihovu ostvarenju.
12. A.
Objašnjenje:
Političko djelovanje temelji se na slobodi, političkoj kulturi sudionika te čuvanju i zaštiti ljudskog dostojanstva. Političko djelovanje u demokraciji podrazumijeva obvezu da se nositelji državne vlasti obavijeste što o nekome važnom pitanju misle najširi dijelovi zajednice i da s tim usklade svoj rad.
13. B.
Objašnjenje:
Političko djelovanje donosi evolutivne promjene. Bit tih promjena jest kakvoća života. U potrazi za novom kvalitetom života uzima se u obzir prošlost i usklađuje sa sadašnjošću.
14. Političkog djelovanja
Objašnjenje:
Politička kultura jest skup djelovanja, simbola i vrijednosti u vezi s političkim sustavom. Stječe se političkom socijalizacijom, a to znači da građani moraju biti angažirani, ali i tolerantni, tj. uključiti se u političke procese.
15. Političkom
Objašnjenje:
Politika u nekom smislu zbog djelovanja građana postaje vrstom ljudskog djelovanja u kojem temeljno značenje imaju ideali. Prema idealima se prepoznaju i razlikuju određeni oblici djelovanja i njihovi nositelji te se stvara slika zajednice koju bi trebalo ostvariti.

16. Ucjena, potplaćivanje

Objašnjenje:

Radi ostvarenja svojih interesa interesne skupine mogu se služiti nelegalnim političkim sredstvima poput ucjene, potplaćivanja (mito) i ostalim koruptivnim sredstvima. Takva su sredstva u uređenoj pravnoj državi kazneno sankcionirana.

17. Osvajanje vlasti

Objašnjenje:

U političkoj se utakmici sukobljavaju, sažimaju ili dorađuju različite političke doktrine s krajnjim ciljem ostvarenja ideala aktera. U najširoj upotrebi pojam političke utakmice označuje borbu političkih stranaka za osvajanje vlasti, a potom i njezino zadržavanje.

18. Političkim govorom, političkom utakmicom i napisima političkog sadržaja

Objašnjenje:

Politički se može djelovati: političkim govorom, napisom političkog sadržaja i političkim utakmicama (prosvjedom, političkom kampanjom).

19. Odluka pojedinca da odustane od političkog djelovanja

Objašnjenje:

Politička apstinencija jest odustajanje pojedinca od političkog djelovanja zbog nedovoljne motiviranosti prouzročene različitim činiteljima.

20. Etničko čišćenje, izbjeglički logori, rat, agresija – napad, nasrtaj, uporaba sile

Objašnjenje:

Primjeri političkog djelovanja u kojem se neki ciljevi ostvaruju agresijom jesu etničko čišćenje, izbjeglički logori, rat, agresija – napad, nasrtaj, uporaba sile zbog želje za postizanjem bogatstva, vlasti i moći.

21. Usmjeravanje prema političkom djelovanju, npr. napisi u novinskim člancima

Objašnjenje:

Svaki novinarski napis je i politički.

22. T

Objašnjenje:

Cilj političkog govora jest da ideje, interese i namjere koje iskazuje politički govornik, prihvate slušatelji kako bi se djelovalo na oblikovanje njihovih stavova, ponašanja, djelovanja.

23. N

Objašnjenje:

Tri su vrste političkoga govora: ekskluzivni, totalitarni, demokratski.

24. C.

Objašnjenje:

Vidjeti obrazloženje uz 23. zadatak.

25. A.

Objašnjenje:

Svrha je političkog govora oblikovati ponašanje ljudi i njihova socijalna, politička i ideološka stajališta te utjecati na njih, ali i određivati njihove odluke. Cilj političkoga govora jest da ideje i interese političkoga govornika prihvate slušatelji.

Vrste političkoga govora su sljedeće.

ekskluzivni	Jezik političkoga govora profesionalan je i ne upotrebljava se među ostalim članovima zajednice.
totalitarni	Takav je govor moguć u društvima u kojima vladajuća skupina stvara nova jezična obilježja političke komunikacije i ujedno ih pretvara u sredstvo komunikacije.
demokratski	Jezik dijaloga, tolerancije. Takav je govor prihvatljiv svim članovima zajednice.

Politički govor može biti sljedeći.

emotivan	Rabe se riječi s jakim emotivnim učinkom na slušatelja.
ekspresivni	Odlikuje se bogatstvom i raznolikošću vokabulara ili dinamičnošću i raznolikošću rečenica.
iterativni	Ponavljaju se važne riječi ili rečenice.
ekstenzivni	Govor sa smišljenom strategijom kojom se želi poništiti učinak nečeg što je prije rečeno. Osigurava se dugim rečenicama, povezivanjem sa sporednim temama, prošlošću ili mogućom budućnošću.
koherentni	Sposobnost govornika da govor učini skladnom cjelinom, tj. da izazove poseban učinak kako bi se slušatelji osjećali kao da sami govore ili bi upravo tako govorili (koherentno).

26. Ekskluzivni

Objašnjenje:

Vidjeti obrazloženje uz 25. zadatak.

27. Ekstenzivni

Objašnjenje:

Vidjeti obrazloženje uz 25. zadatak.

28. Političkoga govora

Objašnjenje:

Vidjeti obrazloženje uz 25. zadatak.

29. Ideje, interese i namjere koje iskazuje politički govornik, prihvate slušatelji

Objašnjenje:

Vidjeti obrazloženje uz 25. zadatak.

30. Komunikacija govornika i slušatelja

Objašnjenje:

Za politički govor važna je komunikacija govornika i slušatelja, pri čemu slušatelji razmišljaju o onome što govornik govori, aktivno se uključuju, traže objašnjenja o onome što su čuli.

31. T

Objašnjenje:

Vlast je sustav (mehanizam) koji osigurava pokoravanje naredbama što potječu iz određenog izvora, najčešće na temelju izbora i legitimnosti.

32. N

Objašnjenje:

Legitimna vlast jest vlast većeg broja ljudi koja slijedi i odobrava izabranu vlast.

33. T

Objašnjenje:

Pod pojmom autoriteta podrazumijevamo razinu poštovanja ili časti povezanih s društvenim položajem, ali i ugleda, stručnosti.

34. B.

Objašnjenje:

Max Weber bio je pravnik, stručnjak za nacionalno gospodarstvo i vrlo utjecajan sociolog. Rođen je 1864. u Erfurtu, a umro 1920. u Münchenu. Zastupao je tezu da je protestantizam mjerodavno utjecao na razvoj kapitalizma. Napisao je iznimno poznato i cijenjeno djelo *Protestantska etika i duh kapitalizma*.

35. A.

Objašnjenje:

Moć je sposobnost pojedinca da nametne svoju volju drugima.

Vrste moći su sljedeće.

politička	Sposobnost pojedinca da organizira druge ljude i upravlja njima.
ekonomska	Sposobnost organiziranja i razvijanja proizvodnih resursa u društvu.
ideološka	Sposobnost opravdavanja organizacije društva s pomoću vjerovanja i sustava vrijednosti.

36. Racionalna, tradicionalna i karizmatična vlast

Objašnjenje:

racionalna vlast	Temelji legitimnost na određenim normama ponašanja i zakonskim aktima. Obilježja: 1. postoje jasna pravila, 2. definirano je područje stručnosti i kompetencije, 3. vlast je organizirana prema hijerarhijskom načelu, 4. zajamčena je javnost rada u svim dijelovima državnog ustroja. Primjer takve vrste poretka jest demokracija.
tradicionalna vlast	Temelji svoju legitimnost na prihvaćanju tradicije. Obilježja: 1. vlast se temelji na odanosti vladaru, 2. upravni aparat čine rođaci i prijatelji, 3. poslušnost se iskazuje vladaru, a ne zakonima. Primjer takve vrste poretka jest monarhija.
karizmatična vlast	Svoju legitimnost temelji na vjerovanju u „posebnost” određene osobe. Obilježja: 1. podanici priznaju karizmatičnost vođe, 2. podanici su bezrezervno podložni vlasti vođe, 3. vođa podanicima dokazuje svoju iznimnu moć. Primjeri takve vrste poretka jest totalitarizam.

- 37. Moć**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 35. zadatak.
- 38. Vlast**
Objašnjenje:
Vlast je sustav (mekhanizam) koji osigurava dobrovoljno pokoravanje naredbama što potječu iz određenog izvora, a proizlazi iz mogućnosti izbora građana.
- 39. Odnosi se na utemeljenost postupanja vlasti na zakonima**
Objašnjenje:
Pojam legalnosti ili legaliteta odnosi se na utemeljenost postupanja vlasti na zakonima ili na pravnom sustavu u cjelini.
- 40. Odnosi se na prihvaćanje mehanizama vlasti u narodu**
Objašnjenje:
Pojam legitimnosti upotrebljava se u smislu prihvaćanja mehanizama vlasti u narodu na temelju izbora i prihvaćanja većine.
- 41. T**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 36. zadatak.
- 42. T**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 36. zadatak.
- 43. A.**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 36. zadatak.
- 44. A.**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 36. zadatak.
- 45. Legalnost ili legalitet**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 39. zadatak.
- 46. Zakonskim aktima**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 36. zadatak.
- 47. Racionalna vlast temelji legitimnost na određenim normama ponašanja i zakonskim aktima.**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 36. zadatak.
- 48. Tradicionalna vlast temelji legitimnost na prihvaćanju tradicije.**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 36. zadatak.
- 49. Karizmatična vlast legitimnost temelji na vjerovanju u izuzetnu „posebnost“ određene osobe.**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 36. zadatak.
- 50. T**
Objašnjenje:
Političkim sredstvima rješavaju se problemi. Legalna politička sredstva jesu: izbori, kampanje, lobiranje i pregovaranje. Nelegalna politička sredstva jesu sredstva koja se kose s moralom. To su korupcija, prijetnje, ucjene i nasilje.
- 51. A.**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 50. zadatak.
- 52. Nelegalnim političkim sredstvima**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 50. zadatak.
- 53. Korupcija, prijetnje, zavjere, ucjene i nasilje**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 50. zadatak.
- 54. T**
Objašnjenje:
Cilj je ono što se želi postići, čemu se teži. Cilj se postiže političkim sredstvima. Političkim sredstvima rješavaju se problemi. Legalna politička sredstva jesu izbori, kampanje, lobiranje i pregovaranje. Nelegalna politička sredstva jesu sredstva koja se kose s moralom. To su korupcija, prijetnje, ucjene i nasilje.
- 55. C.**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 54. zadatak.
- 56. Politički cilj (vlast)**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 54. zadatak.
- 57. Političkim sredstvima**
Objašnjenje:
Vidjeti obrazloženje uz 54. zadatak.